

ИГЊАТ ЈУНГ
ВЕЛИКИ ПИОНИР ИСТРАЖИВАЊА СИРМИЈУМА
(1860- 1915)

ПОВОДОМ 160 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА
СРЕМСКА МИТРОВИЦА, 2020. ГОДИНА

Игњат Јунг

Игњат Јунг

Сремска Митровица 1860.

Загреб 1915.

Научно занимање за Сирмијум почело је релативно касно, иако се име града са његовим зидинама и споменицима помињало у списима многих путника током целог средњег века. Трагове разореног римског града, рушевине јавних купатила и палата, хиподрома и градских бедема, водовода и споменика, улица и кућа забележили су ратници путници који су прошли старим путем са запада према Цариграду (1189). У путопису Марка Антонија Пигафете из 1567. године, помињу се остаци архитектуре“ пре турског периода“.

Постоје два догађаја која су била пресудна за развој Митровице у другој половини XIX века. Реч је о Царском решењу од 2. јуна 1881. године којим је Митровица сврстана у ред слободних краљевских градова са потпуном аутономијом и изградња железничке пруге Земун- Инђија- Митровица.

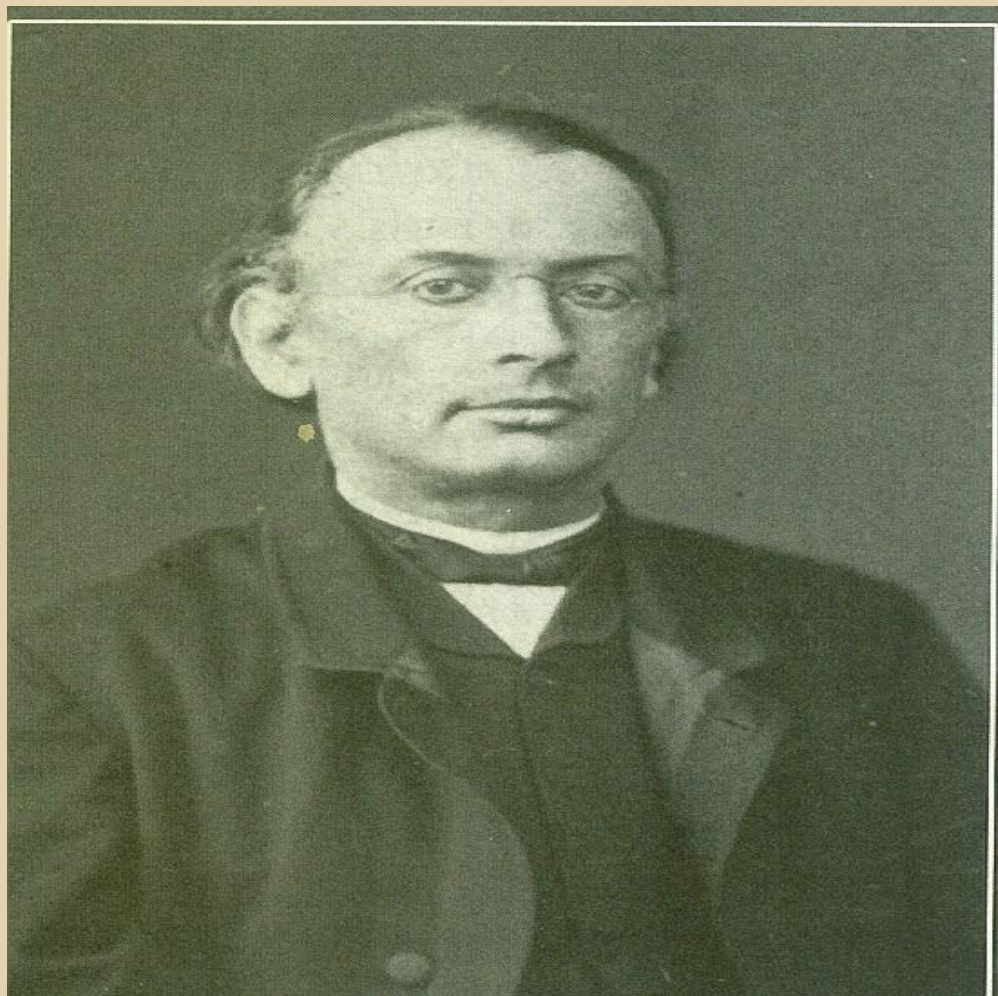
Крајем XIX века за споменике Сирмијума заинтересовао се један учитељ, свестрано радознао човек који је својим интелектом превазилазио све своје савременике у тадашњој Митровици. На чудесан начин стекао је ретко класично образовање с којим је као учитељ дошао у митровачку основну школу. Зналац више страних језика, талентовани сликар и цртач, музички образован и свестран, Игњат Јунг као да је био предодређен за богато споменичко наслеђе у малом провинцијском градићу с тек пробуђеном свешћу о светским коренима на којима почива.

Учитељски позив и истраживање Сирмијума нису биле једине Јунгове преокупације. Мало је познато да се Игњат Јунг бавио, између осталог, и музичким студијама и проучавањем народног мелоса. Сачуван је део преписке из те области са чувеним чешким музикологом.

У 1883. години завршена су прва стручна археолошка ископавања, са младим Адолфом Хитреком, учеником чувеног италијанског археолога Де Росија, и читав град говорио је о отменом странцу, откривачу гробља св. Синерота, сирмијумског мученика из IV века. Учитељ Игњат Јунг страсно је желео да се зближи и да помогне археологу Хитреку, али он, у заносу својих истраживачких успеха, није нашао времена за њега нити је спознао његову вредност. Слушао га је расејано и помало надмено, као провинцијског учитеља, не схватајући да одбија од себе најумнијег човека у граду.

Такав пропуст није учинио археолог Шиме Љубић приликом откопавања једног дела римског купатила у 1884. години, на простору иза данашњег Архива Срема. Одмах је схватио да је упознао једног ванпросечног човека и именовao га је за сталног повереника Народног музеја у Загребу.

Шиме Љубић
(1822 - 1896)

Игњат Јунг као да је то само и чекао. Фанатично се бацио на посао и остварио такве резултате какве нико ни у Загребу ни у Митровици није слутио. Од 15. јануара 1885. године, када је упутио прво писмо Народном музеју, па до 1908. године, кад је напустио Митровицу, написао је око две стотине дугих писама, крцата таквим подацима и запажањима о римском Сирмијуму и другим античким споменицима у Срему, да је то наишло на највећи одјек међу реномираним археолозима и класичарима у Загребу. Они су одмах отворили странице свог стручног часописа чудноватом учитељу и сврстали га међу најбоље поверенике на терену. У Митровици су почела да стижу писма чувених научника, што је Јунга подстицало на још заноснији рад.

Готово истовремено, у јуну 1885. године Градско заступство је прогласило одлуку о оснивању музеја. После укидања Војне границе, на некадашњем војном вежбалишту у центру града, засађен је парк, а у њему је, заједно са малим садницама, почео да израста и лапидаријум са белим римским каменим споменицима.

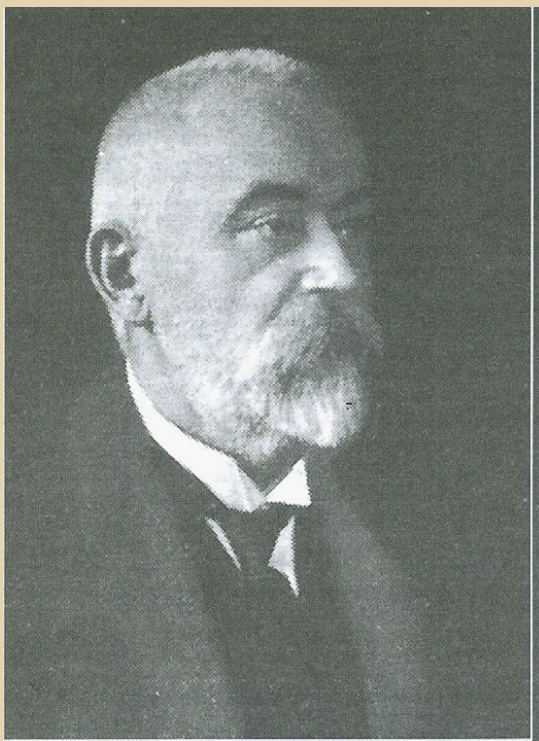
Грађанима је све то било чудно и ново, они су тек почели да се навикавају на први корак у свом граду, а сада је требало да се уз парковске стазе свакодневно срећу и са необичним и неразумљивим римским камењем. Раније је све то било најчешће разбијано и уграђивано у темеље нових кућа или продавано каменоресцима. И, наједном, римска изложба и музеј под отвореним небом.

Лапидаријум у парку попуњавао се из године у годину новим споменицима, али одлука о оснивању музеја остајала немоћно слово на папиру. Права је несрећа што је град имао човека за музеј и археологију, али није умео да га препозна. Био је то, наравно, скромни и наглуви учитељ основне школе Игњат Јунг, коме су ученици због те мане вероватно загорчавали живот.

После часова са ђацима, каткад веома мучних, јер је слабо чуо и због тога стицао веселе надимке, Јунг је одлазио у различите делове Митровице, најчешће у Паланку или у Кузминску улицу, у паорске баште, и испитивао људе о случајним налазима при обради земље. Сви у граду су га знали као чудака, занесеног за Римљане и Сирмијум, али не зато да би трговао римским предметима, што су иначе сви кришом чинили и односили их код митровачког златара Ludviga Griesbaha. Јунг их је, по њиховом мишљењу, скупљао и пребирао будибогснама зашто.

Међу археолозима који су допутовали у Митровицу привучени подацима које је Јунг објављивао у својим писмима и чланцима био је и познати загребачки археолог Јосип Бруншмид, који је посебно истраживао римску културу.

Јосип Бруншмид

(1858-1929)

Јосип Бруншмид се у Загребу не једанпут питао где то Јунг налази ретка и скупа издања латинских и грчких писаца и одакле му најновија научна литература из Берлина, Беча и Будимпеште? Одакле уопште мали митровачки учитељ зна тако добро грчки и латински језик, а посебно како је могуће да зна компликована правила читања латинских натписа са сијасет кратица, кад у свом школовању сигурно није учио епиграфију? И како тај чудни провинцијски учитељ сасвим умесно и тачно открива грешке у публикованим латинским текстовима, чак и у чувеном Корпусу латинских натписа берлинске Академије наука!

Пролазиле су године а савесни Игњат Јунг слао је све нова и нова писма са готово енциклопедијским подацима и ванредним цртежима, скицама и плановима. Прецизно је цртао архитектонске основе случајно откривених римских грађевина, и то тако добро да их се не би постидео ни дипломирани архитекта.

Писмо бр. 33 из 1886. године које је Игњат Јунг као
повереник послао музеју у Загребу

10. red kod 14 se jasno vidi B a ne kaoke Vi mislite D
 11. red kod 15 je no odvaljeno pa se nevidi ništa
 kod 16 vidi se dobro P a ne T
 kod 17 " " ponešto C
 kod 18 " " samaa liepo S prije ga nisam smot-
 rilo jer je bilo u njem penulja. Tada ovog
 kod 19 vidi se jasno E = et i to je bilo semfom ispunjeno
 12. red kod 20 poslije P ne može nikako stojati T nego tu je
 kod 21 duboki poprečni kosi potec kličudant kao od
 S ali se goruži i doljniji dio nikako nevidi.
13. red. bez primjetbe.
 14. red od ovog je svakako goruža pola na srednjem dijelu
 nadpisa a doljnija na stidiciem doljnjem

III (doljnji) dio

14. red kod 22 našao sam danas F koje paleo spada ne u
 ovaj nego u 13. red. Imetlju ovog F i AVA mogao bi
 stojati N kako ste Vi ovdjeil.
15. red bez primjetbe
 16. red kod 23 između A i D ima toliko prostora da bi mog-
 lo još jedno slovo stati.
 17. red kod 24 taj red koji je imao velika slova jest sav
 inklesau.
18. red kod 25 stoji xlija R to se dobro vidi
 kod 26 planuo te odlomljeno bilo bi mjesto pa jedno slovo
 ali ga nećete bit i nije bilo traga ni neima.
 kod 27 vidi se liepo R dakle ima T ali ne savostaluo
 poslije R nego sa ovim nekavuo
 kod 28 odlomljeno nekavuo dali je bilo E ali T sa
 ovim spojeno makako nije profo ni neima traga.
 kod 29 vidi se 3 od malog D.
 19. red kod 30 jasno B a ne D Imetbit se telear pravaio
 20. red kod 31 inklesauo rajala ime kao stadara.
 21. red kod 32 ne može bit nikako E jer neima za njegov mjesto
 kod 33 nevidi se ništa jer je odlomljeno
 kod 34 na koncu red jasno O a ne G kako ste
 Vi napisali
23. red - 25. red bez primjetbe (prije na 33)
Vidite li dakle jasno na kakvih 8 mjestima razlika jedn još njezvoliko primjetaba o tih mijs- barih. Často su tako blizu Firunimua na mjestu? jasno u rimsku mijsu dakle je mogu bit bilo tu kakvo sve ili predgrađe imali primjese da su rimski mijskale	}	7 kod 9
		8 " 11
		9 " 12
		10 " 14
		11 " 16
		12 " 18
		13 " 20
		14 " 22
		15 " 24
		16 " 26

osamljeni u praju stajali?

Čudno je što su nadjeni (: kako ispod vidit na priloženom
 natm:) lievo od ceste u Rumi a ne desno; Svakako je pravo
 mjid vodila rimoka cesta; da je ova ista u Farak morala
 bit desno poci jer neima smisla da u ravini obilazni!
 Ako pak uzmemo da je fosis bio u Firunimua onda bi sa čudno
 kapravo Basianus ista!

II

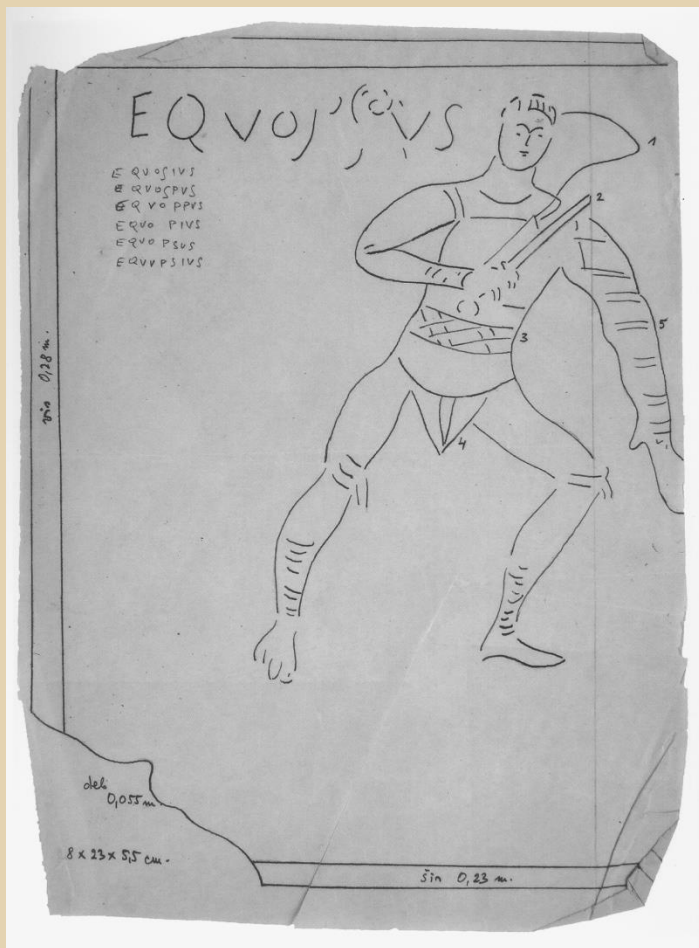
Игњат Јунг је много очекивао од тог предстојећег доласка Јосипа Бруншмида и од ископавања. Дубоко је веровао да ће Сирмијум да покаже своје право лице не само пред њим и пред Митровчанима, већ и пред овим научником и пред свтском јавношћу. Међутим, испоставило се да је ископавање било погрешно и завршило се потпуним неуспехом. Бруншмид је прекинуо радове и вратио се у Загреб. Највеће разочарање за Јунга дошло је тек када је овај научник у стручном часопису објавио кратак извештај о ископавању који је био толико неповољан да је практично запечатио судбину Сирмијума за наредне 62 године. Никоме више није падало на памет да планира неко ново ископавање.

Ово је веома тешко пало Игњату Јунгу, ипак, после тешке туге почео је да уверава себе како је до прекида ископавања дошло стицајем многих несрећних околности. То уверење у њему је временом све више расло када је скоро свакодневно наилазио на нове доказе о Сирмијуму. Поново је почео да о тим новим доказима пише у својим писмима.

Др Петар Милошевић је у свом раду о Игњату Јунгу, објављеном у *Сунчаном сату*, дао изводе из десетак његових писама.

У једном од тих писама известио је да „митровачки каменоресци не седе скрштених руку и да више не чекају само оно што им ратари кришом доносе. Они се и сами бацају на истраживање. Један од њих Стефан Јовановић, јавно се хвалио да је већ повадио око тридесет зиданих гробница, а међу њима је била и једна украшена фрескама. Јовановић је говорио да неке зидове није ни вадио јер су били од лошег материјала.

Јунг је био немоћан да било шта учини не само са Стефаном Јовановићем већ и са десетинама других штеточина који су се извештили да гвозденом мотком напипавају античке зидове. Преостало му је само да откупљује предмете, делимично својим новцем, а делимично малим сумама што му је у ту сврху слао Народни музеј. У једном другом писму закључује да је улица Паланка „права римска Виа Апија (Via Appia), а мање римске зграде откривене су у баштама. Следи писмо у коме саопштава да „Стево Јерковић (Стари шор 114) има у бунару зид од камена, а Мартин Рајер (Планинска 58 и 60) има у дворишту два камена у улици Планинској 307 у једном делу дворишта ископан је под од мозаика и много фрагмената фресака, а у суседству (кућни број 308) нађена је мермерна глава Афродите, која је изложена у музеју у Бечу.

Оригинална скица једног
од ископаних предмета

Извештаји музејског повереника
Игњата Јунга

Mitrovica, dne 24. ožujka 1894. Odmah čim sam primio Vaš list snimih naert t. zv. rimskoga groblja u ovomjestnom gradskom poglavarstvu, što mi je gosp. mjernik N. Pović velikom pripravnosću omogućio. Zatim se uputih na lice mjesta i razgledah poblize zemljište; tom prilikom mišljah, da velikog uspjeha pri izkapanju ne može biti, jer je već vrlo mnogo povadjeno! To rekoh i velečastnom g. opatu P. Milera, koji mi reče, da Vas, velečeni gospodine tako i izvjestim, pokazav mi ujedno i lijepu cijelu staklenu četverouglastu bocu, koju je jedan radnik u zemlji našao. — Poslije sam morao još jednom na lice mjesta, da izpitam starije ljude, što o tom znaju i da sve još bolje razgledam. Sad saznah sljedeće:

Starac Mijo Mandušić (Šolić) reče mi: „Iza briega desno izkopali su Talijani prije desetak godina, kad se je drum u Rumu pravio, mnogo zidova od kamena i drži, da je to bila crkva oko 16° duga i 7—8° široka; zidovi bi-jahu 5—6° debeli. Sav su kamen povadili i za cestu upotrebili! Radili kakovih 20 dana, a zidove barutom lomili.

Najviše je, veli dalje, kopano na brežuljku, no našlo se je kojesta i u nizini. U nizini je nadjena kapelica, u kvadratu jedno 2° velika Mnije, da bi još moglo kojesta biti u zemlji, ali da se ljudi odvrću od posla zato, što je jako duboko, 1°/₂—2°, jer su ljudi, kopajući jednonabacali zemlje drugo, pokraj tog ležeće.

II. Pivarević, susjed njegov, potvrdi mi njegove navode, dodajući, da je na tom briegu nadjeno mnogo kamenitih rim. sarkofaga, a i olovnih, među njima i onaj, što je odnesen u Beč. Njegov otac veli, da je iz starih vremena čuvao komad beza (platna), kog je u rim. grobu našao, misli, da je od pokrova i čudi se, da je toliko godina čvrsto ostalo, bilo je rjeđko, poput sita ili rečeta, ali ga je, ne zna kako, nestalo. Veli, da je već mnogo i glavno izkopano, ali bi lahko još što u zemlji, još netaknutoj, biti moglo i to posvuda na okolo.

Trećega sam još pitao starca Joca u Grgetića sa još više ljudi. I ovi potvrdiše gornje, a izkazava nadalje ovo: Kapelicu izkopao je pokojni II. Šinunić, ali nije smio nastaviti rada, dok nije komisija pregledala; kad je ova našla, da su samo šareni zidovi i pod i ništa više, dopusti mu, da sve povadi. Na briegu izkopano je, rekoše, najmanje 40 sarkofaga, među njima onaj u beškom muzeju, a malo dalje drugi, veliki sarkofag sa mnogo izdubenih

slová, koja su još bila crvenom bojom namazana; ovaj da je kupio njetko iz Rume (misle gospostija) i tamo odnio prije kakovih 30 godina. Jedan olovni imao je, vele, 9 centi težine. Sarkofag, koji je sada u Beču, vele, da je izkopao Marko Svajberić, koji je preko puta Kalvarije. Starac Joca mi pripovjedi, da se sjeća, kada još nitko nije ništa kopao, te da je nekako prije bune (1848.) prvi sarkofag izkopao neki Katić, pak onda za njim svi redom, skoro svake zime sve do sad, samo u zadnje vrijeme nešto redje. I ovi ljudi misle, da sarkofaga i zidova još ima, ali da je teško kopati radi dubljine. Nadjeno je vele raznih stvari (i zlatnih), pa i novaca.

Na licu mjesta sam zatekao 2 radnika, kopajuć kanal za Bugare okolo iznajmljenog zemljišta. Taj će kanal iza uskras nastaviti upravo kroz taj brežuljak, te sam vrlo ljubopitljiv uspijeh! Ta su dvojica našla one bakrene i bronzane stvari, igle i t. d., koje dadoše gosp. opatu, a mislim, da su sad u muzeju. Rekoše, da je među njimi bila i njeka pasja glava od dragog kamena (komad stakla, op. uredništva), koji se po noći sjao; misle, da je bio u prstenu, ali ovog ne nadjose. Našli su i puno rimsku bakrenih novaca, koje su porabacali (4 oštećena, slabo sačuvana, dadoše meni). Ja sam jih zamolio, da sve, što od sad nadju, dobro čuvaju. Na jednom su mjestu naišli na same kosti, kojih je mnogo bilo.

Pošto je ovo zadnje vrijeme ovjete neprestano kiša padala i blato bilo, nisam mogao još više o stvari doznati. Osobito žalim, da nijesam imao prilike sa Bugarima govoriti, koji su cijeli taj kompleks preorali. Ovi su lahko i vjerojatno takoljer što naći mogli.

A sad sam slobodan još pridodati svoje vlastite opazke, koje držim za bolje razjašnjenje nužnim!

A) Čestica katastralna, na kojoj se tvo nalazi, nosi br. 6057. i proteže se od ceste do potoka Čikasa Od njezinih dijelova veći je u nizini, a manji sačinjava brežuljak, koji je važniji.

Nizina je sva preorana i posadjena, zato se tamo, kako mislim, ne bi ni moglo kopati, pošto bi ošteta bila nerazmjerno velika, a ta partija i do sada nije tako važna bila, kao brežuljak, koji sam modrom tintom izbukao, držeć, da bi se jedino u tom obsegu moglo kopati, ako se kovanje preduzme.

Ako učimo točnije brežuljak, o kom sam do sad govorio, nalazimo, da na njem ima jako

Zadnji dokaz, da su ciglane naše i Mitrovica srp. bile ade, jest ovaj, što su ta dva mjesta i danas još ade kad Sava naraste kao n. pr. god. 1894. — Mislim da se je najprije zamuljio ulaz Save kod srp. Mitrovice preko puta tanin tvornice to je bilo uzrokom da je sjeverni rukav Save mogao ravno dalje teći južno od ciglana, a ne kao prije sjeverno, naime kroz Jaliju (jer ga nije više južni rukav odbijao prema sjeveru, te je tako kod ciglana zamuljen opet sjeverni rukav, a ostao samo južni. Koje je pako Cassia nemogu opredijeliti, da li istočna ili zapadna ada?

Ignjat Jung.

Mitrovica, 10. prosinca 1896. Prošlih praznika sam radio podosta, premda je bila nesnosna žega, te sam svršio južnu stranu krajiške ulice od kamenitog mosta pa skoro do polovice, išav iz jedne kuće i vrta u drugi, te sve točno bilježić, što videh i čuh. Posao ću nastavljati i popunjivat, u koliko mi to moj zvanitič posao dozvoljavao bude.

Tom sam se prilikom uvjerio, da ima još dosta mjesta, koja zadnjih 80 godina nijesu ni taknuta, jer kopaju samo oni, kojima to slučajno padne na um ili koji trebaju materijala. Našao sam i neke zidine, koje mi do tad bijahu nepoznate. Nadam se, da mi posao, neće bit uzaludan samo sad istom vidim, da je vrlo ogroman.

Ignjat Jung.

Mitrovica 28/II. 1898. Skoro svaku večer radim na nacrtima i popisu rimskih starina te sam već prilično napredovao. Bodri me na rad osobito to, što ispitivanjem sazajem sve više, tako da imamo nade, da ćemo prilično materijala sabrati. Sad tek uvidam, kako bi dobro bilo, da su stari izvještaji bili potpuniji, a i od novijih rijetko je tako označio lokalitet.

Što se tiče kovanja kod gospode Plavšićke, nadam se, da ću uspjeti; dosad je bilo nepogodno vrijeme. Nu i u najgorem slučaju, da ona ne dozvoli kopati, bili bismo sigurni jer velik dio tog pada od mozaika prelazi u erarski vrt mjerničkog ureda.

Prošle jeseni poslije Vašeg posjeta bio je kod mene moj bivši učenik g. Ivan Jöhler učitelj u Strošincima sa tamošnjim g. župnikom. Po svom običaju zapitah odmah tu dvojicu egg, da li ima kod njih kakovih rim. starina, pošto je Saldis (Soljani) bio u blizini, a put jamačno onuda u Brod prolazio. Oni mi kao obično na brzo odgovore, da neima ništa, ali napokon

ipak rekoše, da ima u jednoj kući stari grčki napis. Stoga zamolih g. Jöhlera, da mi prepis ovog što prije pošalje. Nu ovaj zaboravi na to, dok ga ja ponovno neumolih. I tako neki dan dobih željeno. Evo što mi piše: Strošinci 22 II. 1898. Prije 12 godina (1886.) izraden je taj kamen iz kućnog temelja, koja se prezidavala. Nu kako i otkale je tamo došao, nezna se. Izraden iz temelja ležao je u dvorištu. Tad se u Jamini zidala škola, a ondašnji parok i učitelj htjedeše ga u ovu za ures uzidati, ali ga vlasnik ne htjede dati. Oni da su pročitali „Obrad pastir (svinjar).“ Sad se taj kamen nalazi kao skalina od hodnika, ali uzidan tako da samo polovina napolje stoji. Kamen je dug i širok 0.76—0.79 cm. a debel 0.37. (Kameu ima ćirilcom pisan napis. Ako bi Vam iz Zagreba pisali, da mi tko može bit htjeo doći, da taj kamen pregleda, to bi mi morali prije pisati, da tim ljudima (Rajko Vlačković) mogu reći, da ga izvade i vodom navkvas, ako bi od maltera bio. Buduć te to vadenje i u slučaju, da ga ne uzmu, s troškom skopćano, to bi starinsko društvo imalo trošak snapati. Ako bi ga pako htjeli, to bi moralo ponemuto društvo neku oštetu dati, buduć se mora na ono mjesto drugi kameu metnuti. Za ravnanje moram Vam javiti, da su im onaj pop i učitelj za isti kamen nudili 10 for. Ivan Jöhler, učitelj.

Ako uzmete generalstopsku kartu naći ćete, da jedan put vodi iz Vei. Radinaca u Gregurevce, a drugi u Šuljam. Höhen Cote 111. baš na mjestu, gdje se ta dva puta razilaze, kopan je oko g. 1870. zdenac, te su tom prilikom naišli na sarkofag od kamena. Poklopac mi i danas još služi samo kao valov. Da li je imao napis ili relief, neznade mi kazat Antun Španović.

Jučer dočuh, da su na jednom mjestu našli na rimske grobove, a na drugom na zidove; nijesam još dospjeo, da oba mjesta pregledam.

Ignjat Jung.

Mitrovica 10/III. 1898. Pravo imate što po stupićima kod g. Plavšićke zaključivaste na kupke, ali sam ja pogrešio, što nijesam dospjeo, da svoj izvještaj bolje obrazložim. I ja sam odmah tako pomislilo kod i Vi, jer se još od g. 1884. interesujem za rimske kupke, te su mi i neki točrti poznati, ali ovdje je stvar posve druga. Prvo stupići nijesu kako mislite pod, nego nad patosom od opeke u kraj hodnika, te niski maleni i malobrojni (samo 4). Kad pomislimo na

žina sa zaklopecem iznosi svega 55 kg. Na njem ne ima nikakova znaka, ukrasa, pečata ili slova, koliko do sada razabrati mogoh. Upitan, da li ga želi prodati, reče da hoće. U ovom sarkofagu ne bijaše nikakvih kostiju ni predmeta, dakle je jamačno otvaran.

Srdačan pozdrav Vaš vazda uslužni

Ig. Jung.

Mitrovica, 22. veljače 1902. — Vrtlar Haton okrenuo je ovih dana jednu kamenu ploču, koja već odavna na njegovom pragu leži, pa je na njoj našao reljef. Kamen je skoro 2 m dug, skoro 1 m širok i 15 cm debeo. Tvrd lijep kamen, posao dosta dobar, rekao bih bolji nego mnogi iz Italije u knjigama publicirani. Prilažen nacrt, koji sam brzo narisao (1:5). Po fragmentu prednje strane toga sarkofaga može se pouzdano ustvrditi, da je bio bar 2,5 m dug, 1 m visok, a jamačno i toliko širok, dakle vrlo velik. Ima oblik arkada sa 3 polja. Prvom i zadnjem manjka polovica sa prvom dotično zadnjom figurom. U prvom polju manjkajuća osoba ogrće sačuvanoj osobi neki plašt što li. U zadnjem polju opet lijevom ručom drži strjelicu. Nemogu ta dva interkolumnija rastumačiti. U srednjem polju je velika okrugla karika, a oko nje na 8 mjesta duplo omotana tkanina. U četiri zamke te tkanine vide se 4 posaja. Osim toga po strani neke biljke, koje nemogu opredijeliti; lišće kao lovorovo šiljasto dugo nezarubljeno, a na lozi plod kao od jabuke. Stupovi ljuskastim lišćem, dolje i gore okrenutim, pokriveni, kapiteli korintski, nad njima u trokutima glave meduzine sa zmijama i krilima. Napisu žalibože ne ima. Vjerojatno je, da je bio crvenom bojom napisan pa se isprao.

Kod Vinkovića i Španovića sam konstatirao 1 dupli i 2 jednostavna pila, 1,8 - 1,6 m, veoma čvrsto zidane, na rubu one jame, koju ja držim, da bi mogao biti amphitheater; samo mi je preveliko.

Srdačan pozdrav Vaš Vam uslužni

Ig. Jung.

Mitrovica, 27. veljače 502. — Primio sam Vaše osobito cijenjene dopise o 1 22. i 24. veljače o. g. br. 104. i 110. te učinih sve što mogoh; ovaj put hvala Bogu uspješno, evo:

1. Kupio sam Mifkin kapitel, dobro uzdržan lijep materijal i posao, skoro cijel. 2. Kupio sam Valokov kapitel, loše uzdržan, ali posebna oblika, te ipak u takovu stanju, da je cjelokupna rekonstrukcija moguća; dakle za proučavanje posve dostaje. 3. Dao sam dovesti dva kapitela od g. dra. Jos. Fuchsa i 1 od Marcka, sva tri poklo-njena, te ću ih prirediti za prenos u Zagreb.

Jedan Fuchsov je dosta velik i težak, samo nešto manji od onoga, koji ste od Šijaka neke godine kupili. 4. Gamiršekove herme nijesu još izvalene; danas sam opet molio njegovoga činovnika, da ga na to sjeti. 5. Hatonov relief sam jedva danas kupio i to za 30 for. 6. Debeljak Đuro, Kuzmin ul. br. 44 i 42 ima u dvorištu zidove. Našao je zdjelu od kamena, okruglu, debelu, plitku; valjda se u njoj mlela sol ili žito. Razlupao ju je, ali je još veći dio cijel. Hoću li ju nabavit? (Naravno. Op. ur.) 7. Vinković iskopao još 2 grobnice zidane, manju i veću: u manjoj fragment češlja od kosti, koji su polupali. Ostanke sam sakupio i dobio na dar. Onda je još našao danas prethist. utez od pečene gline, piramidalan, probušen, kao oni u Jarugama i t. d., 13 cm. u kvadratu, toliko i visok. Ovo je prvi, što ja znam, iz Mitrovice. Nijesam ga nabavio, jer je gore oštećen. Želite li ga možda? Propustio sam ga zato, da ne misle, da svaka malenkost Bog zna što vrijedi (Pa ni ne vrijedi ništa. Op. ur.) 8. Na parceli Iv. Španovića i susjeda kraj Čikasa naišli su ljudi, kako misle (već prije), na rimsku ciglanu: Pepeo, mnogo cigle, ploča i od vatre prepečene cigle. To je i vjerojatno, jer je tamo došla od valjda potrošene zemlje. Na blizu su komadi patosa (beton?). 9. Ilija Dorosulić kaže, da na sredini med Rumskim i Jaračkim drumom na kraj mitrovačkoga hatara na Šašinačkoj zemlji ima zidová od kamena. 10. Glatz je kupio »Bajanov logors«, te će tamo kopati. Čuo je, da je jedan Srbin otvorio svod, 3 cigle debeo, pa radi užasnoga smrada opet zatrpao. Želi dobiti odatle cigle za kuću, koju će tamo zidati a i vinograd će saditi. Sadar, upravitelj kaznionice je tamo već prije dosta kamena vadio, a ima ga tamo još! 11. P. Glatz ima u svom podrumu 2 zida i 1 poprečai, onda još jedan preko dvorišta. Imao je napis sa 4 reda slova, 40 cm. u kvadratu po prilici, ali ne može da ga nađe! Tražeć taj, nadem ja drugi, naime gornji fragment are posvećene Jupitru, koju mi je darovao za muzej.

Uz prijateljski pozdrav veleštovanjem

Ig. Jung.

Mitrovica, 4. ožujka 1902. — Potvrđujem primitak velecijenjenog dopisa Vašeg od 1. o. mj. br. 125. i naputnice sa svotom od 80 kruna.

1. Reljef od Hatona poslat ću, čim uzmognem; bio sam već danas kod stolara, ali mi ovaj reče, da rade uzmem tesara, koji odmah ima ljude na raspolaganje. Sa radnjom reljefa biti ćete jamačno zadovoljni, osobito figure su ponnije izradene, a pristupovima i okrajcima kao da je drugi pomagao. 2. Za nabavu starina vidim, da je od svega naj-

Једно од писама које је
послао Игњат Јунг 1902.
године.

Tabela 3. SPISAK POJEDINAČNIH NALAZA IGNJATA JUNGA 1884–1905

LOKALITET	BROJ	NALAZAČ	NALAZ	OPIS
Školska Zmaj Jovina		Plavšić	Kvadratni banak sa pepelom, tri zida od kamena 1 m, pilon, hrpa kamenja, možda ostaci crkve (crkvena osnova sa belim, modrim i zelenim prugama), zidom (30 m ³), kanal pokriven opekom *	
			Patos od mozaika, četvorbojan, na dubini 1,7 m, žljeb od kamena, odvodni kanal širine 70 cm, stilobat i baza stuba	
			Kameni zid na dubini 4 m. Kopali su tražeći kamen	
Jevrejski hram <i>Svetog Save</i>			Zid na dubini 3 m	
Trg Sv. Dimitrija	7	Woler (tesar)	Temelji rimske zgrade Zidovi od rimske opeke Produžetak hodnika-velike zgrade	Preko puta rimokatoličke crkve Arkada na zgradi dužine 26 m Temelji na dubini od skoro 5 m
	10	Irena Jovanović	Ploča sa natpisom u patosu	
	18		Ara?	Među kamenjem
		Kolognat	Patos od malih ugaonih opeka	
	20 (618)	Josip Kuhn	Zid od opeke	Debljina zida 0,40 m. Zid je ranije vađen?
Crkvena Trg Čire Milekića	Dragutinović (trgovac) – Bilićeva kuća		Mozaik – patos	Stupovi od okruglih opeka. 1860. u podrumu pronađen patos od šestougaonih malih opeka i betona i jedna olovna cev
	Pravoslavna crkvena opština		Rimski zidovi	Kamen i opeka, dva stuba, jedan žizak, opeka od teraca
Svetla	20	Ivan Mahač	Dvostruki kameni zid	
Fruškogorska Šećer sokak	20		Fragment stuba sa kosim kamerulama	Prilikom gradnje kuće
	31	Gliša Dragutinović	Kamena baza	Ispod stilobat od 10 kamenih tesanika, iznad noviji rimski zid i kapitel
	41		Kamen sa natpisom	Crvene boje debeo 2,5 cm
	58/60	Sava Simovljević	Baza sa reljefom (Mars)	(Šećer sokak)
Planinska Jupiterova – S. Kovacevica	31	-	Patos betoniran krupnim šljunkom	Izgleda da je deo termi (frigidarium?)
	111	M. Kostić	Dva olovna sarkofaga	
	272 (43)	Mladenović (kovač)	Rimski zidovi od mešanog materijala	Olovna cev dužine 1,5 m. Grob od poslaganih opeka (nađeno 7 ukosnica)
	307	Pletikapić	Patos od mozaika	Puno fragmenata fresaka
	308		Glava Afrodite	Nalazi se u muzeju u Beču
	50	Pera Nešković	Rimski zid	
	58/60(314)	Martin Štajner	Kameni zid	Kapitel (2 komada)
	76	Mile Tesla	Zid od kamena debljine 1 m (prelazi u baštu Stari šor 73 gde je nađen kapitel). Pronađena votivna ploča sa Athenom Pallas i deo zgrade sa hipokaustom (slična otkrivenoj na Gumplovoj livadi)	
Zanatlijska	19	Adamović	Fragment ploče od belog mermersa sa natpisom	
Novi šor	156		Zidan kanal (hodnik), u blizini groblja Svetog Sinerota	Smer sever-istok, dubina 2 hvata, "17 pendžera", u susednom dvorištu terme, popločan zid, otvori za vodovodne cevi
	171/1 72	Đoka Avramović (bravar)	Razlupan sarkofag na natpisom	Kod ulaza u baštu

Tabela 1. SPISAK POJEDINAČNIH NALAZA IGNJATA JUNGA 1884–1905

LOKALITET	BROJ	NALAZAČ	NALAZ	OPIS
Palanka	1	Mato Grgetić	Veliki patos od belog betona u dvorištu i zid u bunaru	
	4	Gecinger (ratar)	Sarkofag sa bareljefom iz zidane grobnice	Sarkofag je otvaran. Pronađen u Rumi
			U dvorištu blizu ulice zid 3 m debeo od opeke. Poklopac od dečijeg sarkofaga, sarkofag od olova. Dve zidane grobnice. Dupla zidana grobnica sa prozorčićem	
	5 (93)	Mijo Mandušić (ratar)	Fragment ploče sa natpisom	
			Rimska kula	Opeka sa žigom (L VI H R C X) (VHAD Vol. VI, 1902, 64)
	9(84)	Morel	Zid od opeke	Prelazi na ulicu
	11		Fragment žrtvenika	
	13	M. Švajberić	Grobnica sa tri tegule za novorođenče	Dubina 0,60 m
	60	Fr. Abel	Kamen i opeka	Izvađeni u dolji
	69/70	Šinjor	Zidane grobnice	Na dnu bašte
	84 (731)	Franja Bauer	Rimski grob	Dubina 1 m
	84	Filip Švajberić	Ostaci rimske ciglane sa pečenim tegulama	U blizini zid od opeke dug 2 m, širok 0,30 m
			Dečija zidana grobnica	
	86	Franja Bauer	Dvanaest stubova od opeke	U dva reda. Zidana grobnica sa krovom od opeke. Žižak, fibule, keramičke posude
			Zidani stubovi dužine preko 43 m, razmaka 43:6 = 7 m, redovi na razmaku od 6 m. Cesta od Kamenitog mosta tekla je južnije od Palanke, preko današnjih dvorišta, zatim pored hrama Sv. Dimitrija u polje...	
	93		Rimska ploča	Slična onoj nađenoj u Starom šoru broj 132
	119	Stjepan Lovrić	Zidana grobnica	Nađena prilikom kopanja bunara
			Grobnica	Srebrne narukvice, fibule, koralne, čilibarske i staklene berle (Muzej u Zagrebu)
	121		Dva sarkofaga	
	121	Karalić	Zidana grobnica, sarkofag	Dubina nalaza 3 m, dva žiška i dve vaze
136	Mitar i Marko Grgetić	Osam zidanih grobnica		
739	Tomić (ratar)	Tri rimske zidane grobnice, olovni sarkofag (pretopljen)	Grobnice otvarane, opeke sa pečatom (13,5 x 3 cm)	
		Istočno rimsko groblje	Kapelica kvadratnog oblika, zidovi crkve	
		Sobica ili zgrada teracirana mortom?	Ispod nje terac (Jung misli da je zgrada imala sepulkralni karakter)	
Palanka 4/Sremska 95	Gecinger	Ploča od belog mermera		
Palanka 750/Sremska 116 A.Čarnojevića	Gumpl	Zid	Visok 1 m, na dubini 0,30 m ispod površine, pod temeljem 4 rupe (prečnika 0,20 m) od drvenh pilona. Građevina se nalazila u nekropoli	
Kalvarija	Đura Derosulić	Pet zidanih grobnica	Orijentisane sever-jug. Inventar: bronzane narukvice, igle i žižak	
	Dorosulić	Tri pravougaone rupe dubine 4 m, na dnu se nalazio pepeo od drveta	Ugao potoka Čikasa sa Brežuljkom	

Tabela 8. NARODNI ZEMALJSKI MUZEJ U ZAGREBU: KAMENI SPOMENICI IZ SIRMIJUMA
Dr Josip Brunšmid

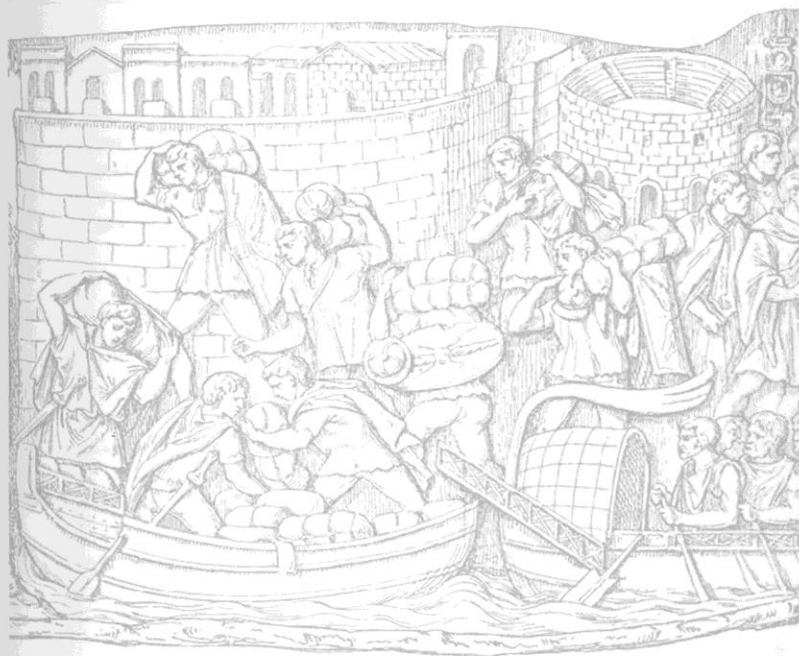
VRSTA NALAZA	MATERIJAL	DATOVANJE	MESTO NALAZA	PRONAŠAO	POKLONIO	RB
2. Carski i razni javni spomenici 271-299						
Gornja polovina žrtvenika, posvećena domaćem Silvanu od Flavija (?) careva teleskog stražara	Peščanik		(po Grujiću navodno na rimskom groblju) nalazio se pred kućom broj 636		Pavle Miler, 1875.	281
Ulomak velike baze sa natpisom	Beli mermer		Iskopan 1875. U Mitrovici, do 1893. Nalazio se u kući Mite Nikolića, Sremska broj 16 (negde Brdo 1061)			296
3. Nadgrobni spomenici 300-474						
Ulomak na dva komada slomljene ploče sa nekim (valjda graševnim natpisom, po kojem je neki Lucius Mu..., koji je već sve municipalne časti dobio, nešto dao načiniti na mestu, koje mu je u tu svrhu dato zaključkom gradskog zastupstva					1883.	296
Ulomak nadgrobne ploče, pominje se Aurelia Dorothea	Beli mermer	IV			Pajo Miler, opat i župnik, 1882.	373
Nadgrobni spomenik, Aurelije Florentine	Beli krečnjački peščanik		25.01.1871. u dvorištu Andrije Sića, Sremska 89		Uprava mitrovačke realke, 1883.	374
Prednja strana sarkofaga 35-godišnje Aurelije Macrine i njenog sina	Krečnjak		Bio u dvorištu Đoke Avramovića Stari šor 170/2		Kupljen od Đoke Jovanovića, koji je veći deo uništio	375
Starohrišćanska nadgrobna ploča, što ju je Aurelija Urbica postavila mužu Flaviju Martinijanu i kćeri Inaci	Beli mermer		Iskopana u vrtu Mate Tomšića, Sremska 109		Josip Juraj Strossmayer, đakovački biskup	376
Ulomak nadgrobne ploče, koju je podigla Aurelija Urbica (?) muću veteranu Aureliju	Peščanik žućkaste boje		1879. se nalazio u realci		Uprava mitrovačke realke 1883.	377
Ulomak starohrišćanske nadgrobne ploče, na kojoj se spominje neka Bononia(?)	Beli mermer		1897. nalazio se u zbici mitrovačke realke		Uprava mitrovačke realke, 1883.	378
Ulomak nadgrobnoga spomenika, na kojem se spominje Quintus Bovius (?)	Čvrsti beli krečnjak		1879.		Pavle Miler	379
Ulomak nadgrobnog spomenika	Beli mermer		1893. u kući Antuna Krausa ulica sv. Roka 4		Ignjat Jung, 1894.	380

Tabela 10. NARODNI ZEMALJSKI MUZEJ U ZAGREBU: KAMENI SPOMENICI IZ SIRMIJUMA
Dr Josip Brunšmid

VRSTA NALAZA	MATERIJAL	DATOVANJE	MESTO NALAZA	PRONAŠAO	POKLONIO	RB
3. Nadgrobni spomenici 300–474						
Starohrišćanski spomenik dviju djevojčica iz obitelji nekih Aulijevaca (?) što im ga je podigla sestra	Beli mermer	IV-V	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	396
Starohrišćanska ploča, načinili je roditelji Maximus i Lupicina za svoje kćer Maximane	Beli mermer	IV-V	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	397
Ulomak nadgrobne ploče načinio je Petronia, ocu nepoznatog imena	Beli mermer	IV-V	1879. /1882/83 na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	399
Ulomak starohrišćanske nadgrobne ploče za neku Petroniliu	Beli mermer	IV-V	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	400
Starohrišćanska nadgrobna ploča, što su je svome sinu Timotheju načinili roditelji Timotheus i majka nepoznatog imena	Beli mermer	IV-V	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	401
Ulomak nadgrobne ploče sa natpisom u kojem se spominje neki Ursicinus	Beli mermer	IV	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	402
Ulomak starohrišćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe	Beli mermer	IV	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	403
Ulomak nadgrobne ploče koju je nepoznata žena napravila svome mužu	Beli mermer	IV	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	404
Ulomak starohrišćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe	Krupnozrni beli mermer	IV-V	1879. /1882/83 na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)		405
Ulomak starohrišćanske nadgrobne ploče neke...orije	Krupnozrni beli mermer	IV-V	1871. na Vrbici na oboru Save Simatkovića, gde je bila starohrišćanska bazilika bl. Synerota		Uprava mitrovačke realke, 1883.	406
Ulomak starohrišćanske nadgrobne ploče nekoga nedućnoga mladića	Beli mermer	IV-V	1879. /1882/83 na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	407
Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe	Beli mermer	IV-V	1879. na starohrišćanskom groblju bl. Synerota	Hytrek (?)	1883.	408

Tabela 6. NARODNI ZEMALJSKI MUZEJ U ZAGREBU: KAMENI SPOMENICI IZ SIRMIJUMA
Dr Josip Brunšmid

VRSTA NALAZA	MATERIJAL	DATOVANJE	MESTO NALAZA	PRONAŠAO	POKLONIO	RB
A. Kipovi i dijelovi kipova 1-102						
Glava sa kipa Izide ili Izidine sveštenice	Beli mermer					35
Ulomak kipa Muze Erato	Beli mermer	II pne			Pajo Miler	38
Nike, torzo kipa	Beli mermer					40
Nike, ulomak kipića	Beli mermer					41
Kolosalno poprsje Zeusa	Krečnjak					56
Torzo mladog Satyra (Dionyza)	Beli mermer				Pajo Miler	60
Komad desne ruke sa kipa	Beli mermer		1904. Škrikanekova oranica blizu Čikasa		Ignjat Jung	91
Baza nekoga kipića	Beli mermer				Pajo Miler	94
Ulomak baze nekog kipića	Beli mermer		Do 1885. uzidan u pročelje carinske zgrade koju je 1744. sagradio Marko Pejačević			95
Ulomak baze nekoga kipa	Beli mermer					96
B. Reljefi 103-169						
Atina (Roma)	Beli mermer		Januar 1904. Planinska 76	Mile Tesla finansijski nadrstražar		104
Ulomak ploče sa zavetnim reljefom	Beli mermer				Uprava mitrovačke realke	131
Ulomak ploče sa zavetnim reljefom	Beli mermer		1902. Krajiška ulica 96	Ivan Banić	Ivan Banić	136
Eros sa girlandom. Ulomak ploče sa sarkofaga	Krečnjak					146
Eros sa vencem	Beli mermer		Do 1885. Uzidan u pročelje carinske zgrade koju je 1744. sagradio Marko Pejačević			147
Četiri godišnja doba	Beli mermer		1841. Krajiška 54		Kupljeno od Josipa Hatona Krajiška 49	153
Komadi sa velikoga nadgrobnoga spomenika	Beli mermer		Do 1885. Uzidan u pročelje carinske zgrade koju je 1744. sagradio Marko Pejačević			164
Lavlja glava	Beli mermer		Nađena u blizini željezničke stanice u Mitrovici		Daničić, 1897.	165

ARHIVSKI MATERIJAL O SIRMIJUMU
IZ ZAGREBAČKOG ARHEOLOŠKOG MUZEJA
KOJI JE SAKUPIO I SAČUVAO PETAR MILOŠEVIĆ

ARHIVSKI MATERIJAL O STIRMIJUMU U ZAGREBAČKOM ARHEOLOŠKOM MUZEJU

Pismo br. 3 od 12.III.1885 g. (Neidentifikovano).

Ratar Geeringer (Palanka 4) iskopao je u svom dvorištu, blizu ulice, sarkofag od krečnjaka ukrašen sa tri strane bareljefima. Predmeta nije nađeno jer je već ranije bio otvoren. Sarkofag je prodan u Rumi. Pored njega je propaden i zid, verovatno od zidane grobnice.

Jedan sarkofag je iskopao i Perković (Erdo br. 9).

U Palnci, ispred kuće br. 11, stoji fragment žrtvenika:

I O M
DEOA

U magistratu je fragment ploče: OC
PUS

Pismo br. 42 od 17.VI.1893 g. (Ignjat Jung)

Ratar Miho Mandušić (Palanka 5) iskopao je u svom dvorištu dva fragmenta ploče s natpisom.

Pismo br. 47 od 12.XII.1893 g. (I.J.)

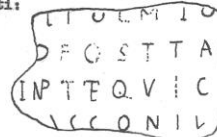
Obaveštenje da je razlupan sarkofag sa natpisom CIL III 3245 i da je jedan fragment na prodaju. Sarkofag je pronađen kod bravara Đoke Avramovića (Novi Šor 171 i 172) odmah kod ulaza u baštu.

- 2 -

Pismo br. 50 od 21.I.1894 g. (I.J.)

Podaci o pojedinim mitrovačkim natpisima iz CIL-a III.
3244 --- izgubljen
3705 --- nađen u Mesarovićevoj kući, preko puta Stare pivare.
6440 --- nestao
6444 --- Hajkman poklanja muzeju u Zagreb
6447 --- nestao
3245 --- kupljen za muzej
10221 -- uzidan u skladištu Stare pivare
10230 -- izgubljen
10224 -- 8 red pogrešno ARMILIS, dok je u Vjesniku tačno:
ARMILIS
10228 -- kupljen za muzej

U podrum P. Petrovića (Kusminska 695) uzidana je ploča koja se ne može isvaditi:

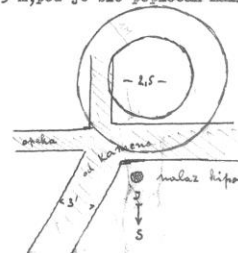
Kovač Salaž iskopao je fragment are:

Tesar A. Bartuš (k. br. 597/) kopao je u bašti kamen i iskopao jednu kulu. Unutrašnji prečnik 2,5 m a zid 1 m. Kula je izgrađena na starijim zidovima neke zgrade od koje su ponadeni delovi fresaka. U jednoj prostoriji, na dubini od 3 m, pod je bio popločan malim šestougaonim opekama.

U starijoj zgradi nađen je donji deo nekog kipa od belog mramora sa teške čitljivim natpisom: (P)A(T)UX
Nađen je i jedan kapitel i deo kamenih vrata.

Na jednoj opeki, koja pripada zidu kule, bio je dvostruko otisnut pečat: EACEA

U Novom šoru br.156 kopan je bunar na dnu dvorišta desno. Na istočnoj strani, na dubini od 2 hvata, pojavila se jedna rupa. U rupi je otkriven usak zidan kanal (hodnik) sa smerom sever-istok. Ljudi koji su se u njega navlačili izbrojali su "17 pendžera". "Ispitujući dalje došao sam do uvazrenja da se u susednom dvorištu nalaze terase. Jedan deo je zidan pločama a drugi kao da je pečen nabej. Postoje otvori (za vedovođne cevi?)." Mesto je prilično blizu groblja Sv. Sinerota. Ceo kraj je brežuljkast.

Br. 51 - 8.III.1894 g. (I.J.)

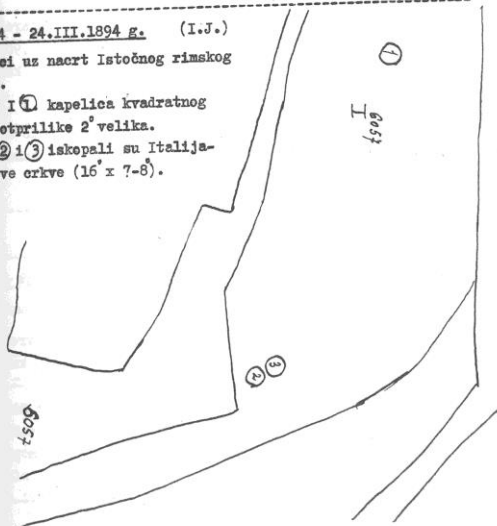
Ratar Tomšić (Palanka 738) iskopao je tri rimske zidane grobnice. Opeke sa pečatima (13,5x3 cm) РАСАННА (Siderata). Grobnice su ranije već bile otvarane. Nađen je i jedan olovna sarkofag (7x2,5 stope) koji je pretopljen.

Br. 54 - 24.III.1894 g. (I.J.)

Podaci uz nacrt Istočnog rimskog groblja.

6057 I ① kapelica kvadratnog oblika, otprilike 2' velika.

Kod ② i ③ iskopali su Italijani zidove crkve (16' x 7-8).

Br. 95 - 10.III.1898 g. (I.J.)

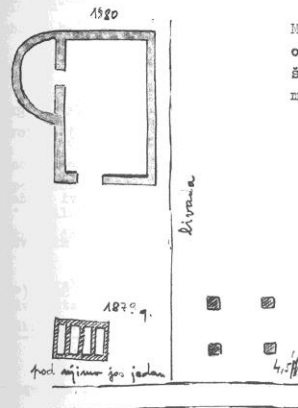
"Pravo imate što po stupićima kod Flavšićke zaključivaste na kupke, ali ja sam pogrešio što nijesam dospio da svoj izvještaj obraslošim bolje ... Prvo stupići nijesu kako mislite pod, nego nad patosom od opeka u kraj hodnika, te niskim maleni i malobrojni (samo 4). Kad pomislimo na veličinu poda od mozaika onda bi ih morale biti mnogo, jer bi to bilo oveće kupalište. Drugo, cjevima sa dovod vode do sad nema ni traga."

(Podaci sa rimske nalaze u Zmaj Jovinoj ulici).

Ivan Mahač (Svetla ul. 20) otkrio je u dvorištu dvostruki kameni zid.

Pajo Petrović (Ratarska 46) našao je zidamu grobnicu. Po pričanju Pavla Marčinkovića ranije je tu bilo povadeno preko 300 grobnica, jedan olovan i jedan kameni sarkofag sa reljefima, koji je uzidan u patos kapele na katoličkom groblju 1878 g.

Pavle Marčinković (Ratarska 33) povadio je 1878, 79, 80 g. u svojoj bašti i livadi kamenu kapelicu dužine 7', sa zidovima deb. 4,5'. U blizini još četiri zidana stupa i četiri zidane grobnice, jedna uz drugu. Slični su nalazi i kod njegovih suseda.

Marčinković je izjavio da je on i za Hitreka kopao kod Flavšićke (Zmaj Jovina) u bašti, prema školi, a i na Kalvariji.

Sl. 111. Grčki nadgrobní napis iz Mitrovice. (1/2 n. v.).

= cone parent[es posue]run[t] qu[ae]?
vixit (Sl. 116.).

7. Ulomak ploče od biela mramora, 0,09^m visok i širok, 0,04^m debeo.

Našao ga je seljak Pivarević (kbr. 1090), koji ga je darovao narodnomu muzeju. Slova IV.—V. vieka. (Slika 117.).

Sl. 114. Ulomak nadgrobníe ploče iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

9. Ulomak ploče od biela mramora, 0,16^m visok, 0,12^m širok, a 0,029^m debeo. Darovao muzeju g. opat P. Miler. (Slika 119.).

Sl. 116. Ulomak nadgrobníe ploče iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

10. Ulomak velikoga nadgrobnoga spomenika, 0,42^m visok, 0,47^m širok, a 0,31^m debeo. Nalazi se u hrpi kamenja u dvorištu Živke Soddolea, preko puta od bolnice. Napis, od kojega se je sačuvao samo donji lievi ugao, bio je s obje strane omeđen po jednim stupom. Izpod napisa vide se ostanci listovnoga ornamenta. Slova velika (0,095—0,1), liepa i pravilna pripadaju po prilici II. vieku.

Sl. 118. Ulomak ploče sa napisom iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

columna NVS
B & I
folia

= nus
b(ene) m(erenti) [p(osuit) ili p(osuerunt)].

11. Ulomak male are (žrtvenik) od vapnenjaka, 0,07^m visok, 0,12^m širok, 0,095^m debeo. Narodnomu muzeju darovao g. opat Pajo Miler.

= Herculi. Fl(avius) Diogenes. —

Slova su loša, a dopunjenje prvih dvajuh slova drugoga redka nesigurno. (Sl. 120.).

Skulpture su u Mitrovici još mnogo riedje od napisa, ali se je već kadkada našlo i boljih stvari, žalibože velikom većinom samo u ulomcima. Samo da spomenem liepu glavicu Aphrodite od mramora, koja je verna replika glave glasovite knidijske Aphrodite od Praksitela. Po izvještaju profesora Za-

Sl. 115. Ulomak nadgrobníe ploče iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

Sl. 117. Ulomak nadgrobníe ploče iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

Sl. 119. Ulomak ploče sa napisom iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

Sl. 120. Ulomak Heraku posvećena žrtvenika iz Mitrovice. (1/6 nar. vel.).

zrna od jantara, ali se ne može reći, da li je taj niz spadao u ovaj grob, ili u koji drugi.

Spomenuti inžinir Basche, koji posjeduje ovdje opisani pojas, ima još i više predmeta, koji su prigodom iskapanja g. 1901 nađeni. Po njegovim riječima našli su se na drugom jednom mjestu ljudski kosturi i konjske kosti uz staklena zrna iz nizova. Na trećem je mjestu bilo više željeznih predmeta, naime jedno veće i

Sl. 36, Prehistorijski zlatan nakit iz Mitrovice (tvornica tanina). Nar. vcl.

jedno manje koplje, dva noža i jedan duguljast kameni brus, koji na jednom kraju ima luknju za privješavanje. Osim toga mi je pokazao još jedan ulomak željezne latenske fibule, malen željezan čavao, jednu manju zemljanu urnu, ulomke jedne zdjelice sa oniskom nožicom, ulomaka od više drugih posuda, pa tri kruš-

IC. JUNG
MITROVICA
10. III. 1898.

Simboli za znakove u nacrtu "Sirmijska"

	Čarminj zid od kamena još u zemlji		čisto obrubljeni zid od kamena
	Zid od opeke " " " "		" " " "
	izgrađen zid " " " "		izgrađen " prije
	napisani šifrom zid		zid od kamena noviji rimski zidovi
	Sarkofag od kamena još u zemlji		Sarkofag od kamena zidovnog
	" " slova		" " slova "
	grobnica " opeke od strane zidovnog		grobnica " opeke "
	Kanal zidani još u zemlji		Kanal zidani zidovnog
	vodovod " "		vodovod "
	olovne cijevi		olovne cijevi zidovnog.
	Zid od velike (30-40%) opeke (patro)		"
	ili ili zid od male opeke		"
	Zid od mozaika		"
	" " betona (Estrich)		"
	" " kamena		"
	na nacrtima profila drvene pilotine.		

Симболи за археолошке ископине Сирмијума

Јунг је трагао за аварским логором на пустари Глац, снимао остатке римских грађевина у Мачванској Митровици, на сјајан начин је доказао где су се налазиле аде на Сави, поменуте од византијског историчара Менандра, а све је то радио усамљен, ослањајући се само на свој необични интелект и фанатичну љубав према Сирмијуму.

Потиштен због пропадања споменичког блага, а немоћан да било шта учини, Игњат Јунг се повлачи у своју собу и наставља да ради - правио је скице града са ознакама места где су нађени споменички предмети, радио је слике у модерном импресионистичком маниру, проучавао је велику римску црвену опеку, нађену у Старом шору, на којој је „у живом покрету урезан лик гладијатора или кочијаша римских двоколица са бичем у десној руци. Али нико од његових суграђана на тај његов рад не обраћа пажњу. Нико не зна ни да се он дописује са чешким композиторима и фолклористима и да им шаље музичке илустрације из Срема.

Тако он пише и ради свакодневно, а његови варошани од свега само знају да њихов учитељ најчешће посећује пошту и да троши силне паре на марке и дебела писма.

У једном од таквих писама (под бројем 267) известио је свога пријатеља Јосипа Бруншмида и о античком римском водоводу. Он пише:

“Још као дјечак чуо сам традицију да је од развалине водовода према Фрушкој гори на северу Митровице водио према планини зидани друм. Пошто га стари путописци не спомињу, мало за њега се знало... Трагови водовода уз дотичну цесту су бјелодани, те сам их неколико пута возећи се колима до Манђелоса опазио, али ми материјалне околности не дозволише да на катастарској мапи све што се види означим, евентуално и покусна ископавања изведем”. У наставку писма Јунг даље наводи античке изворе, цитира изводе из старе Марсилијеве књиге као и новију научну литературу из Берлина, Беча и Будимпеште. На крају писма, на читавом листу папира, начинио је прецизну, обојену скицу римског пута Сава-Дунав преко Фрушке горе, онако како га је он видео.

Најтежи ударац доживео је Јунг у 1907. години, кад је Градско заступство на седници од 5. септембра закључило да се преостали делови видљивих зидова римског водовода, северно од Казнионе, имају ископати и поводити а њихов материјал употребити за градњу новог пута Митровица- Лежмир.

У граду, на жалост, више није било градоначелника Ћире Милекића ни његове бриге о споменицима. Чим је сазнао за “немогућу одлуку” Јунг је известио Јосипа Бруншмида, а овај је покренуо Краљевску земаљску владу да 30. новембра, актом број 26017, забрани рушење преосталих зидова водовода.

Плашећи се забране, коју су очекивали, митровачке власти су у рекордном времену порушили зидове водовода, а владин акт, који је стигао нешто касније, хладнокрвно је смештен у архиву као застарео. На све је стављена велика тачка, а огорчени Јунг болно је записао: „Такав град данас је у Европи уникум“

Додао је још: „ За градњу новог пута према Лежмиру требало је да заинтересоване општине набаве одређену количину камена. Тај би камен стајао 12 круна по једном кубном метру, да је добављен са каменолома. Међутим, Заступство је закључило да ће бити јевтиније да извади из неких улица остатке римских зидова и да поруши видљиве остатке римског водовода, јер ће на тај начин камен стајати само 7 круна за један кубни метар....“

Био је то заиста уникум: уштедело се пет круна по кубнику!

У Загребу су, сви који су читали његова писма, стално постављали питања где то Јунг налази ретка и скупа издања латинских и грчких писаца и одакле му најновија научна литература из Немачке, Аустрије, Мађарске? Одакле уопште мали митровачки учитељ зна тако добро грчки и латински језик? И како тај чудни провинцијски учитељ сасвим умесно и тачно открива грешке у публикованим латинским текстовима, чак и у чувеном Корпусу латинских натписа берлинске Академије! Чуђења су постала још већа кад је у Загреб послао план Сирмијума са тридесет различитих ознака археолошких локалитета. У писму од 9. марта 1904. године Јунг је дао веома опширан извештај о налазу римске куће на Тргу светог Димитрија, преко пута католичке цркве.

Игњат Јунг је напустио Митровицу 1908. године. Последње писмо, као повереник Археолошког музеја у Загребу, написао је у јуну 1908. године. После његовог одласка митровачку археологију обавила је потпуна тама. Нови музејски повереници, који су се ту и тамо јављали, нису могли да понове јединственог учитеља и истраживача. Остала су његова многобројна писма и понеки штампани чланак у стручном археолошком часопису.

Прошле су читаве деценије док марљиво дело и заоставштина једног великог и скромног човека није постала поново актуелна. Системска археолошка истраживања Сирмијума не једном су се ослањала на сугестије Игњата Јунга. Али, због свега што је учинио за Сирмијум, ово наше време дугује му трајну захвалност.

Игњат Јунг је умро у Загребу 29. септембра 1915. године. Сахрањен је на загребачком гробљу Мирогој.

Нема прецизних података о томе где и како је Игњат Јунг живео у Загребу. Може се претпоставити, на основу његових скромних прихода да је морао живети код неког рођака.

Кућа породице Јунг налази се у Змај Јовиној улици број 19 у Сремској Митровици и под заштитом је државе. На њој се налази спомен плоча Кућа Игњата Јунга(1860-1915).

Кућа у којој је живео Игњат Јунг у Сремској Митровици,
улица Змај Јовина (фотографија из 2015. године)

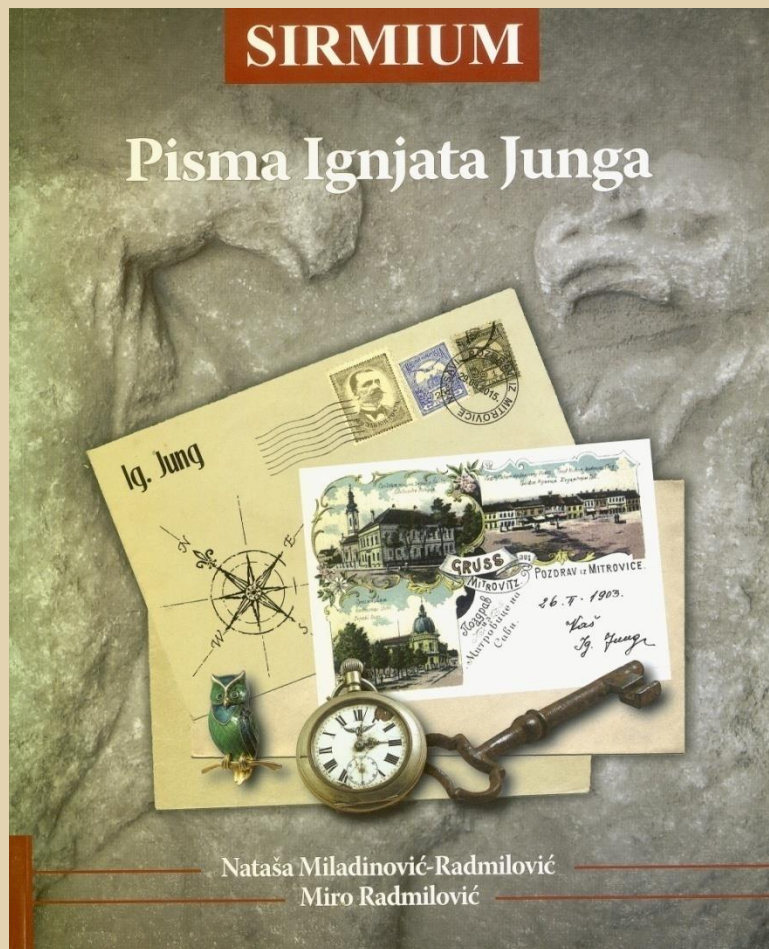

Слика 3. Кућа у којој је живео Игњат Јунг у Сремској Митровици (фотографија из 2015. године)

У част пионира и утемељивача археологије Игњата Јунга поводом сто година од његове смрти аутори, аутори Наташа Миладиновић- Радмиловић и Миро Радмиловић објавили су у едицији Сирмијум публикацију „ Писма Игњата Јунга“. Књига је резултат петогодишњег истраживања и проучавања живота и дела Игњата Јунга, историјских прилика у којима је живео и радио, утицаја који је вршио не само на своје савременике, већ и на касније истраживаче Сирмијума, као и значаја који данас имају на савремену српску и регионалну археологију његова писма која је слао, као повереник, Археолошком музеју у Загребу, његове приватне белешке и успутна размишљања.

SIRMIUM

Pisma Ignjata Junga

Nataša Miladinović-Radmilović
Miro Radmilović

Писма Игњата Јунга
Наташа Миладиновић-
Радмиловић, Миро Радмиловић
Штампано 2015. године.

Моравка Тодић, виши дипломирани библиотекар
Библиотека " Глигорије Возаровић"
Сремска Митровица, 2020. година.